

ความเป็นมาของปัญหา

การศึกษาเป็นกระบวนการพัฒนาคนทุกคนในชาติ เพราะคนจึงคว่าเป็นทรัพยากรที่สำคัญยิ่ง ชาติจะพัฒนาเจริญก้าวหน้าไปได้ด้วยดี ก็ต้องอาศัยคนที่ได้พัฒนาตนเองทั้งในด้านสติปัญญา ความสามารถทางกาย และคุณธรรมประจำใจเป็นสำคัญ ในทางตรงกันข้ามถ้าชาติใดมีคนซึ่งด้อยด้วยสติปัญญา ความสามารถทางกายและคุณธรรมประจำใจแล้ว การพัฒนาให้ชาติรุ่งเรืองสืบไปย่อมทำได้ยากลำบาก

ความหมายของการศึกษา หลวงประดิษฐไพฑูริย์ (กรมวิชาการ 2517 : 88) ให้ความหมายไว้ว่า "การศึกษาได้แก่การฝึกฝนกาย วาจา ใจ ให้อยู่ในระเบียบวินัยอันดีงาม ให้อัจฉริยภาพสูงจิด เกษียชังความทุจริต และให้อัจฉริยภาพสุขภาพอนามัย มีความรู้ สติปัญญา สามารถที่จะเผชิญกับปัญหาของชีวิตได้ในทำนองคลองธรรม มีศิลปะในการประกอบสัมมาอาชีพ สามารถที่จะบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์แก่ตนเองและผู้อื่น" นั่นคือ การจัดการศึกษามีความมุ่งหวังเพื่อสร้างคุณสมบัติที่พึงประสงค์ให้เกิดแก่บุคคล 3 ด้าน คือ

ด้านสติปัญญา อันได้แก่ ความรู้ ความคิด ซึ่งเป็นการสร้างคุณสมบัติด้านความเป็นผู้รู้ในวิทยาการ วิชาในกฎแห่งธรรมชาติ และนำความรู้เหล่านั้นมาปรับปรุงการดำเนินชีวิต

ด้านร่างกาย อันได้แก่ อนามัยส่วนตัวและส่วนรวม ตลอดจนความคล่องแคล่วและสอดคล้องของการทำงานของอวัยวะต่าง ๆ ภายในร่างกาย

ด้านจิตใจ อันได้แก่ ความเชื่อและค่านิยมต่อพฤติกรรมที่สนองตอบสังคม

ในการพัฒนาคุณลักษณะทั้ง 3 ด้านนี้ จะต้องพัฒนาไปพร้อม ๆ กัน จะขาดด้านใดด้านหนึ่งย่อมทำให้ขาดความสมบูรณ์ในสมรรถภาพในการดำเนินชีวิตในสังคม ซึ่งหมายถึงมนุษย์ทุกคนที่อยู่ในสังคมนั้น จะมีความสามารถเพียงด้านใดด้านหนึ่งอย่างเดียว ย่อมไม่สามารถอยู่ในสังคมอย่างสงบสุขได้ ดังนั้นคนที่สังคมพึงประสงค์นั้นจะต้อง เป็นคนที่มีคุณภาพทางสติปัญญา คือ เป็นผู้มีความรู้ดี ทั้งทางด้านธรรมชาติวิทยาและสังคมวิทยา รู้จักแก้ปัญหา

โดยมีเหตุผล มีหลักการทางวิชาการเป็นอย่างดี และจะต้องมีสุขภาพดี ร่างกายแข็งแรง
พอที่จะประกอบกิจการรyman เป็นประโยชน์ต่อการดำรงชีวิต ในทางที่สุจริต และ เพื่อประโยชน์
ของสังคมด้วย นอกจากนี้ยังต้องเป็นผู้ที่มีสุขภาพจิต ความ เชื่อและค่านิยมที่ดีงาม อันหมาย
ถึงจะต้องเป็นผู้มีเจตคติที่ดีต่อสังคมและชีวิต และจะต้องเป็นผู้ที่มีจริยธรรมที่ดีงาม เห็น
ประโยชน์ส่วนรวม เป็นสำคัญ มีศีลธรรม จรรยาที่สังคมยอมรับ

คุณลักษณะดังที่กล่าวมาแล้วนี้ เป็นหน้าที่ของทุกคน ในชาติที่จะต้องช่วยกันพัฒนาให้
บังเกิดขึ้นแก่ทุก ๆ คน การศึกษา เป็น เครื่องมืออย่างหนึ่งของการพัฒนาคุณลักษณะของ
มนุษย์ในสังคม คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของคนไทย ในปัจจุบัน คณะกรรมการโครงการการ
ศึกษาจริยธรรมไทย ได้ดำเนินการประชุมทางวิชาการ เกี่ยวกับจริยธรรมไทย ระหว่างวันที่
22 - 27 มกราคม 2523 ที่จังหวัดอุบลราชธานี ผลการประชุมสรุปได้ว่าคุณลักษณะที่พึง
ประสงค์ของคนไทย ในปัจจุบันแบ่งออกเป็น 10 ประการ คือ (กรมวิชาการ, 2523 : 86)

1. มีระเบียบวินัย
2. มีความซื่อสัตย์ สุจริต และยุติธรรม
3. ขยัน ประหยัด และอดทนในสัมมาชีพ
4. สำนึกในหน้าที่และความรับผิดชอบต่อสังคมและประเทศชาติ
5. รู้จักคิดริเริ่ม วิเคราะห์และตัดสินใจอย่างมีเหตุผล
6. กระตือรือร้นในการปกครองระบอบประชาธิปไตย รักและเทิดทูนชาติ
ศาสนา พระมหากษัตริย์
7. มีพละกำลังสมบูรณ์ทั้งร่างกายและจิตใจ
8. รู้จักพึ่งตนเองและมีอุดมคติ
9. มีความภาคภูมิใจและรู้จักทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมและทรัพยากรของชาติ
10. มีความเสียสละ เมตตาอารี กตัญญูกตเวทีกกล้าหาญ และสามัคคีกัน

การปลูกฝังคุณลักษณะที่พึงประสงค์ให้คน ในชาติมีหลายวิธี วิธีหนึ่งที่จะกระทำได้
คือการให้การศึกษา ดังที่กรมศาสนา (2521 : 1) ได้เสนอแนะไว้ว่า "การศึกษาในส่วน
ที่เกี่ยวข้องกับจริยธรรม โดยเฉพาะในระดับโรงเรียนก็คือ การจัดให้มีการสอนจริยศึกษา

ซึ่งเป็นการศึกษาที่จัดขึ้นเพื่อสร้างคุณลักษณะของพลเมืองให้มีคุณธรรม บุคลิกลักษณะ อุบยนิสัย และพฤติกรรมให้เป็นคนดี มีศีลธรรม ความความต้องการของประเทศชาติ" ดังนั้นจึงถือได้ว่าการขยายการหนึ่งที่ใช้เป็นเครื่องมือในการสร้างเสริมคุณลักษณะทางด้านจริยธรรมให้คนในชาติคือ การให้การศึกษานในส่วนที่เป็นจริยศึกษา

เมื่อพิจารณาทางด้านการจัดการศึกษาของชาติจะเห็นเด่นชัดว่า ได้มุ่งเน้นปลูกฝังคุณลักษณะทางด้านจริยธรรมอยู่มาก จะเห็นได้จากความมุ่งหมายของแผนการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2520 ดังนี้

ข้อ 13 รัฐพึงจัดให้สาระและกระบวนการเรียนรู้ครบถ้วน และกลมกลืนระหว่างความเจริญทางด้านคุณธรรม จริยธรรม และปัญญา กับความเจริญทางด้านวัตถุและระหว่างความเจริญของร่างกายทางด้านร่างกายและจิตใจ ทั้งนี้เพื่อการดำรงชีวิตที่สมบูรณ์ตามสภาพการที่เปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา

ข้อ 29 การจัดการศึกษาในทุกระดับจะต้องมุ่งให้ผู้เรียนคิดเป็น ทำเป็น รู้จักแก้ปัญหา รับผิดชอบ และสนใจที่จะมีส่วนร่วมในกิจกรรมของส่วนรวมตามวิถีทางของระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข มีความยึดมั่นในสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ มีระเบียบวินัย มีวัฒนธรรมและศีลธรรม รู้จักใช้สิทธิ์และหน้าที่ภายในขอบเขตแห่งกฎหมาย

ข้อ 50 รัฐพึงจัดการศึกษาเพื่อเสริมสร้างและก่อให้เกิดความสำนึกในคุณค่าของศิลปะ วัฒนธรรม ศาสนา ตลอดจนขนบธรรมเนียมและประเพณีอันดีงาม รวมทั้งสถานที่และวัตถุอันมีค่าทางประวัติศาสตร์

ข้อ 53 รัฐพึงสนับสนุนกิจกรรมเยาวชน และจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมให้เยาวชนมีบุคลิกภาพที่ดี มีระเบียบวินัย เคารพกฎหมาย มีทัศนคติที่ดีต่อวัฒนธรรมไทย ยึดมั่นและร่วมมือกันดำรงรักษาและปกป้องสถาบันชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์

ในส่วนของหลักสูตรซึ่งถือว่าเป็นแม่บทในการจัดการศึกษาในโรงเรียน โดยเฉพาะหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 ได้กำหนดจุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษาในระดับนี้ เพื่อมุ่งเน้นพัฒนาทางด้านคุณลักษณะจริยธรรมไว้หลายข้อด้วยกัน คือ (กรมวิชาการ, 2520 : 2)

ข้อ 3 เพื่อให้มีทัศนคติที่ดีต่อสมาชิกทุกชนิด มีระเบียบวินัยในการทำงาน ทั้งใน ส่วนรวมและหมู่คณะ ยามระ พากเพียร อดทน ประหยัด และใช้เวลาให้เป็นประโยชน์

ข้อ 4 เพื่อให้มีความซื่อสัตย์ มีวินัยในตนเอง เคารพต่อกฎหมาย และกติกาศของ สังคม รับผิดชอบตนเอง ครอบครัวและสังคม ตลอดจนส่งเสริมสร้างความ เสมอภาคและ ความ เป็นธรรม ในสังคม

ข้อ 5 เพื่อให้รู้จักสิทธิและหน้าที่ รู้จักทำงานเป็นหมู่คณะ มีความสามัคคีและ เสียสละเพื่อส่วนรวม รู้จักแก้ปัญหาด้วยสันติวิธีอย่างมีหลักการและ เหตุผล

ข้อ 6 เพื่อให้รักและผูกพันกับท้องถิ่นของตน ให้รู้จักบำรุงรักษาสภาพแวดล้อม เพื่อสร้างสรรคความ เจริญให้แก่ท้องถิ่น ตลอดจนส่งเสริมศิลปะวัฒนธรรมไทย

ข้อ 9 เพื่อปลูกฝังให้มีความภูมิใจ ในความ เป็นไทย มีความจงรักภักดีต่อชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ ให้มีความรู้และ เลื่อมใสในการปกครองตามระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ เป็นประมุข ร่วมกันธำรงรักษาความปลอดภัยและความมั่นคงของ ประเทศชาติ

ข้อ 10 เพื่อส่งเสริมความ เข้าใจอันดีของมนุษยชาติ ในการอยู่ร่วมกันอย่าง สันติสุข

จากการวิเคราะห์ที่หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 ของคณะทำงาน โครงการศึกษาจริยธรรมไทย (กรมวิชาการ, 2523 : 53) พบว่า คุณลักษณะทางจริยธรรม ที่หลักสูตรมุ่งหวังจะปลูกฝังได้แก่

1. การให้สัจธรรม
2. ความไม่ประมาท
3. การ ใช้ปัญญา ในการแก้ปัญหา
4. ความซื่อสัตย์สุจริต
5. เมตตา กรุณา
6. ความขยันหมั่นเพียร
7. สติสัมปชัญญะ
8. ทิริ โสคตบัพพะ

ต่อมาในปีการศึกษา 2523 กองวิจัยทางการศึกษา กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ ได้ทำการวิจัยเรื่องการศึกษาหาเกณฑ์ปกติของระดับการพัฒนาจริยธรรม และองค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาทางจริยธรรม โดยศึกษากับกลุ่มตัวอย่างนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 และ 6 นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 และประชาชนทั่วไป เพื่อหาเกณฑ์ปกติทางด้านจริยธรรมทั้ง 8 ประการของกลุ่มตัวอย่าง โดยแบ่งระดับของจริยธรรมเป็น 4 ระดับ

1. ระดับยึดผลประโยชน์บางประการของตนเอง
2. ระดับเพื่อผลประโยชน์ของผู้อื่นที่ใกล้ชิด
3. ระดับเพื่อผลประโยชน์ของสังคมส่วนใหญ่
4. ระดับอุดมคติสากล

ผลการวิจัยพบว่า ระดับจริยธรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เป็นดังนี้

การไม่สั่งจรรยา	อยู่ในระดับ 2
การใช้ปัญญาในการแก้ปัญหา	อยู่ในระดับ 3
เมตตากรุณา	อยู่ในระดับ 3
สติสัมปชัญญะ	อยู่ในระดับ 3
ความไม่ประมาท	อยู่ในระดับ 3
ความซื่อสัตย์สุจริต	อยู่ในระดับ 3
ความขยันหมั่นเพียร	อยู่ในระดับ 3
หิริโอตตปปะ	อยู่ในระดับ 2

ต่อมาในปี พ.ศ. 2525 กรมสามัญศึกษา (2525 : 95) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "พฤติกรรมของครูในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา ด้านการปลูกฝังจริยธรรมในห้องเรียน" พบว่ามีจำนวนครูประมาณร้อยละ 85 ของจำนวนครูในกลุ่มตัวอย่าง มีพฤติกรรมด้านการปลูกฝังจริยธรรมที่เหมาะสม

นับถึงปัจจุบัน หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น ทุทธศักราช 2521 ไขมาแล้วเป็นเวลา 6 ปี ซึ่งจะครบวงจรรอบที่ 2 ในปีการศึกษา 2526 นี้ และเป็นเวลาหลังจากการวิจัยเรื่อง "การศึกษาหาเกณฑ์ปกติของระดับพัฒนาการทางจริยธรรม และองค์ประกอบ

ที่มีอิทธิพลต่อพัฒนาการทางจริยธรรม" มาแล้ว 3 ปี ซึ่งเป็นการครบวงจรรอบที่สองของการใช้หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 ในช่วงระยะเวลา 3 ปีของการใช้หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 ในรอบที่สองนี้ ครูผู้สอนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการใช้หลักสูตรดังกล่าว ได้พบปัญหาและอุปสรรคในการใช้หลักสูตรในรอบที่หนึ่ง และได้ปรับปรุงแก้ไขปัญหาเหล่านั้น ประกอบกับผลการวิจัยของกรมสามัญศึกษา เรื่อง "พฤติกรรมของครูในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา ด้านการปลูกฝังจริยธรรมในห้องเรียน" ซึ่งชี้ว่าร้อยละ 85 ของครูในกลุ่มตัวอย่างมีพฤติกรรมด้านการปลูกฝังจริยธรรมที่เหมาะสม ดังนั้นระดับจริยธรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 น่าจะพัฒนาขึ้นก่อนการใช้หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 ในรอบที่ 1 ด้วยเหตุผล 4 ประการ คือ

1. ครูผู้สอนในโรงเรียนเข้าใจในหลักการและเป้าหมายของการใช้หลักสูตรดีขึ้นกว่ารอบแรก
 2. ครูผู้สอนมีความชำนาญในการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรใหม่ยิ่งขึ้น
 3. ผู้ที่รับผิดชอบในด้านการพัฒนาหลักสูตรได้พบปัญหา อุปสรรค และข้อบกพร่องของหลักสูตร และการใช้หลักสูตรและได้ปรับปรุงแก้ไขตลอดมา
 4. นโยบายในการจัดการศึกษาตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ระยะที่ 5 (พ.ศ. 2525 - พ.ศ. 2529) เน้นหนักทางด้าน การพัฒนาความมีระเบียบวินัย ความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม รวมถึงจริยธรรมด้านอื่น ๆ ไว้อย่างชัดเจน
- ประกอบกับในเขตการศึกษา 12 ยังไม่มีผู้ใดได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับระดับจริยธรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มาก่อน ผู้วิจัยจึงมีความสนใจว่าระดับจริยธรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในเขตการศึกษา 12 ปีการศึกษา 2526 อยู่ในระดับพัฒนาขึ้นจากผลการใช้หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 ในรอบที่ 1 หรือไม่ เพียงใด ซึ่งผลของการวิจัยจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาจริยธรรมต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับจริยธรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในเขตการศึกษา 12
2. เพื่อเปรียบเทียบระดับจริยธรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในโรงเรียนระดับจังหวัด ระดับอำเภอ และระดับตำบล ในเขตการศึกษา 12
3. เพื่อเปรียบเทียบระดับจริยธรรมของนักเรียนชายและนักเรียนหญิงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในเขตการศึกษา 12
4. เพื่อเปรียบเทียบระดับจริยธรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ปีการศึกษา 2526 กับระดับจริยธรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ปีการศึกษา 2523 ซึ่งวิจัยไว้โดยกองวิจัยทางการศึกษา กรมวิชาการ

สมมติฐานของการวิจัย

1. ระดับจริยธรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในเขตการศึกษา 12 ของโรงเรียนระดับจังหวัด ระดับอำเภอ และระดับตำบล แตกต่างกัน
2. ระดับจริยธรรมของนักเรียนชายและนักเรียนหญิงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในเขตการศึกษา 12 แตกต่างกัน

ข้อตกลงเบื้องต้น

ระดับจริยธรรมที่ศึกษานี้เป็น เพียงการให้เหตุผลทางจริยธรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในเขตการศึกษา 12 ไม่ใช่ระดับของพฤติกรรมทางจริยธรรม

ขอบเขตของการวิจัย

1. การวิจัยครั้งนี้มีขอบเขตในด้านประชากร เฉพาะนักเรียนที่กำลังเรียนอยู่ในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2526 ในเขตการศึกษา 12
2. การวิจัยครั้งนี้จะศึกษาระดับการให้เหตุผลทางจริยธรรม ตามที่คณะทำงาน

โครงการศึกษาจริยธรรมไทย ของกรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ ได้วิเคราะห์จาก หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 ซึ่งมีโครงสร้างของจริยธรรม 8 ประการ ดังนี้

- 2.1 การใฝ่สัจธรรม
- 2.2 ความไม่ประมาท
- 2.3 การใช้ปัญญาในการแก้ปัญหา
- 2.4 ความซื่อสัตย์สุจริต
- 2.5 ความเมตตา กรุณา
- 2.6 ความขยันหมั่นเพียร
- 2.7 สติสัมปชัญญะ
- 2.8 ทิริโอดคัมปะระ

3. ด้วยการใช้ในการศึกษาสัมพันธ์กับระดับจริยธรรม คือ เทศ และระดับ โรงเรียนที่นัก เรียงสังกัด

ประโยชน์ที่ได้รับจากกรณีศึกษา

1. เป็นเครื่องมือระดับจริยธรรมของนัก เรียงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในเขต การศึกษา 12
2. เป็นแนวทางในการพัฒนาจริยธรรมนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ในเขตการ ศึกษา 12
3. เป็นพื้นฐานในการศึกษาวิจัยสอนและพัฒนาหลักสูตรจริยศึกษา

นิยามศัพท์

จริยธรรม หมายถึง ความ เชื่อของสังคมที่มีต่อการให้ เหตุผลในการประพฤติ ปฏิบัติในสถานการณ์ที่ต้องใช้คุณลักษณะการใฝ่สัจธรรม ความไม่ประมาท การใช้ปัญญา ในการแก้ปัญหา ความซื่อสัตย์สุจริต เมตตากรุณา ความขยันหมั่นเพียร สติสัมปชัญญะหรือ ทิริโอดคัมปะระอย่างใดอย่างหนึ่ง เพื่อการตัดสินใจให้ เหตุผลของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในเขตการศึกษา 12 (กรมสามัญศึกษา, 2525 : 7)

ระดับจริยธรรม หมายถึง ระดับของการให้เหตุผลของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในเขตการศึกษา 12 ต่อการกระทำหรือคิดว่าจะกระทำอย่างไรอย่างหนึ่ง ในสถานการณ์หนึ่ง ๆ ตามเกณฑ์การแบ่งระดับจริยธรรมดังนี้

- ระดับที่ 1 ระดับยึดผลประโยชน์บ้างประการของตนเอง
- ระดับที่ 2 ระดับเพื่อผลประโยชน์ของผู้คนที่ใกล้ชิด
- ระดับที่ 3 ระดับเพื่อประโยชน์ของสังคมส่วนใหญ่
- ระดับที่ 4 ระดับอุคยคคิสาถล

ระดับโรงเรียน หมายถึง ระดับของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา ตามบัญชีแบ่งระดับโรงเรียนของกรมสามัญศึกษา ซึ่งแบ่งเป็นโรงเรียนระดับจังหวัด โรงเรียนระดับอำเภอ และโรงเรียนระดับตำบล

การไม่สั่งจรรยา หมายถึง ค่านิยมเกี่ยวกับการยึดถือความจริง ยอมรับความจริง เชื่อถือศรัทธาในสิ่งที่มีเหตุผล มีหลักฐานข้อบรูณ์รองรับที่สามารถพิสูจน์ตรวจสอบได้ นิยมการแสวงหาความรู้ ความจริง (กรมวิชาการ, 2524 : 4)

การใช้ข้อดีในการแก้ปัญหา หมายถึง ค่านิยมเกี่ยวกับการใช้กระบวนการค้นหาความรู้ ความจริง หรือทางออกอย่างมีเหตุผล เหมาะสม เพื่อแก้ปัญหาหรือขจัดอุปสรรคข้อยุ่งยากต่าง ๆ ที่เผชิญอยู่ จัดเป็นค่านิยมที่สอดคล้องกับการใช้กระบวนการตามวิธีวิทยาศาสตร์ หรืออริยสัจ 4 (กรมวิชาการ, 2524 : 4)

ความเมตตากรุณา หมายถึง ค่านิยมเกี่ยวกับการเสียสละสิ่งของ กำลังกาย ความคิดหรือผลประโยชน์ส่วนตนให้กับผู้อื่น นิยมการเอื้อเฟื้อช่วยเหลือผู้อื่น ปฏิบัติตนเพื่อประโยชน์ของผู้อื่น (กรมวิชาการ, 2524 : 4)

สติสัมปชัญญะ หมายถึง ค่านิยมที่เกี่ยวกับการระลึกภู์ตัวเสมอว่า ตนกำลังกระทำสิ่งใด มีความพร้อมและตื่นตัวในการรับรู้จากสิ่งแวดล้อมอย่างฉับไว กระตุ้นเตือนตนเองให้ตัดสินใจ ประพฤติปฏิบัติในสถานการณ์เฉพาะหน้าอย่างรอบคอบและระมัดระวัง (กรมวิชาการ, 2524 : 5)

ความไม่ประมาท หมายถึง คำนิยมเกี่ยวกับการมีการวางแผน มีการเตรียมพร้อม มีการคาดการณ์ได้ถูกต้อง คือผลที่ตามมาของการกระทำหรือการประพฤติปฏิบัติใด ๆ ของตนเอง ทำให้เกิดความซบเซาหงายใจ ความคุมตนเอง หรือควบคุมสถานการณ์ต่าง ๆ ได้ อย่างเหมาะสม (กรมวิชาการ, 2524 : 5)

ความซื่อสัตย์สุจริต หมายถึง คำนิยมเกี่ยวกับการประพฤติปฏิบัติตรงต่อความจริง และความถูกต้องดีงาม เช่น ตรงต่อหน้าที่ความรับผิดชอบ ตรงตามระเบียบแบบแผนและ กฎเกณฑ์ ตรงต่อคำมั่นสัญญา (กรมวิชาการ, 2524 : 5)

ความขยันหมั่นเพียร หมายถึง คำนิยมเกี่ยวกับการมีความพอใจในหน้าที่การงานของตน มีใจจดจ่อกับงาน มีความเพียรพยายาม มีการไตร่ตรองปรับปรุงงาน สามารถควบคุมตนเองให้ปฏิบัติงานให้บรรลุผลสำเร็จครบถ้วน (กรมวิชาการ, 2524 : 5)

ทริโอดตั้มปะ หมายถึง คำนิยมที่เกี่ยวกับความละเอียดรอบคอบ ไม่ประมาทต่อการประพฤติปฏิบัติชั่ว หรือสิ่งผิดที่ผิดไปจากศีลธรรม และมาตรฐานความดีงามของสังคมทุกชนิด จะประเมินการกระทำของตนเองเสมอ และเลือกประพฤติปฏิบัติแต่สิ่งถูกต้องดีงาม (กรมวิชาการ, 2524 : .5)

นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 หมายถึง นักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2526 ในจังหวัดนครนายก ปราจีนบุรี ชลบุรี ฉะเชิงเทรา ระยอง จันทบุรี และ ตราด

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างประชากร ประชากรในการวิจัยครั้งนี้ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2526 ในเขตการศึกษา 12 ซึ่งประกอบด้วยจังหวัดนครนายก ปราจีนบุรี ฉะเชิงเทรา ชลบุรี ระยอง จันทบุรี และ ตราด และแบ่งโรงเรียนออกเป็น 3 ระดับ ตามบัญชีแบ่งระดับโรงเรียนของกรมสามัญศึกษา คือ ระดับจังหวัด ระดับอำเภอ และ ระดับตำบล ซึ่งมีจำนวนประชากรในแต่ละระดับของแต่ละจังหวัดตามสถิติการศึกษาของสำนักงานศึกษาธิการเขตตามตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 1 แสดงจำนวนนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 แยกตามระดับโรงเรียน
เป็นรายจังหวัด

จังหวัด	จำนวนนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3		
	ระดับจังหวัด	ระดับอำเภอ	ระดับตำบล
นครนายก	794	836	641
ปราจีนบุรี	1,035	1,294	957
ฉะเชิงเทรา	943	1,110	888
ชลบุรี	1,243	1,386	1,134
ระยอง	759	835	639
จันทบุรี	810	937	765
ตราด	736	742	-
รวม	6,320	7,140	5,024

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

จากจำนวนประชากรเมื่อเปรียบเทียบกับตารางจำนวนกลุ่มตัวอย่างประชากรของ
คาร์ล ดับบลิว มอร์แกน (Daryle W. Morgan, 1970 : 608) ได้จำนวนตัวอย่าง
ประชากรแยกตามระดับโรงเรียน และคิดเป็นอัตราส่วนรายจังหวัดดังนี้

ตารางที่ 2 แสดงจำนวนกลุ่มตัวอย่างแยกตามระดับโรงเรียนเป็นรายจังหวัด

จังหวัด	โรงเรียนระดับจังหวัด		โรงเรียนระดับอำเภอ		โรงเรียนระดับตำบล	
	ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง	ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง	ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง
นครนายก	794	46	836	43	641	46
ปราจีนบุรี	1,035	60	1,244	64	957	69
ฉะเชิงเทรา	943	55	1,110	58	888	64
ชลบุรี	1,243	72	1,386	72	1,134	81
ระยอง	759	43	835	43	639	46
จันทบุรี	810	47	937	49	765	55
ตราด	736	42	742	38	-	-
รวม	6,320	365	7,140	367	5,024	361

ตัวอย่างประชากร สุ่มเป็น 2 ขั้นตอนดังนี้

1. สุ่มโรงเรียนโดยการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) โดยแบ่งโรงเรียนออกเป็น 3 ระดับ ตามบัญชีแบ่งระดับโรงเรียนของกรมสามัญศึกษา คือ ระดับจังหวัด ระดับอำเภอ และ ระดับตำบล แล้วสุ่มโรงเรียนระดับจังหวัดมาจังหวัดละ 1 โรงเรียน ระดับอำเภอจังหวัดละ 1 โรงเรียน ระดับตำบลจังหวัดละ 1 โรงเรียน
2. สุ่มนักเรียนจากโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างแบบมีระบบ (Systematic Random Sampling) มาจำนวนเท่ากับจำนวนกลุ่มตัวอย่างของโรงเรียนแต่ละระดับ ตามตารางข้างต้น จะได้กลุ่มตัวอย่างจากโรงเรียนระดับจังหวัด 365 คน ระดับอำเภอ 367 คน และระดับตำบล 361 คน รวมกลุ่มตัวอย่างประชากรทั้งสิ้น 1,093 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ใช้แบบสอบถามเชิงสถานการณ์ (Situation test) ของกองวิจัยทางการศึกษา กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งคณะทำงานโครงการศึกษา จริยธรรมไทย ของกรมวิชาการเป็นผู้จัดทำ ซึ่งเครื่องมือนี้มีลักษณะเป็นแบบสอบถามที่กำหนด สถานการณ์ให้ และมีคำตอบในเชิงปฏิบัติ 4 ตัวเลือก ที่มีลักษณะเป็นการปฏิบัติที่ยึดผลประโยชน์ บางประการของตนเอง การปฏิบัติเพื่อผลประโยชน์ของผู้อื่นที่ใกล้ชิด การปฏิบัติเพื่อผล ประโยชน์ของสังคมส่วนใหญ่ และการปฏิบัติเพื่ออุดมคติสากล อย่างละ 1 ตัวเลือก

เกณฑ์การให้คะแนน

- ให้ 4 คะแนน สำหรับคำตอบที่ให้เหตุผลระดับอุดมคติสากล
- ให้ 3 คะแนน สำหรับคำตอบที่ให้เหตุผลระดับเพื่อผลประโยชน์ของสังคมส่วนใหญ่
- ให้ 2 คะแนน สำหรับคำตอบที่ให้เหตุผลระดับเพื่อประโยชน์ของผู้อื่นที่ใกล้ชิด
- ให้ 1 คะแนน สำหรับคำตอบที่ให้เหตุผลระดับเพื่อประโยชน์บางประการของตนเอง

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยนำแบบสอบถาม ไปสอนนักเรียนและเก็บรวบรวมกลับด้วยตนเอง

การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้เครื่องคอมพิวเตอร์ ใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS คำนวณ ค่าสถิติต่อไปนี้คือ

1. ค่า \bar{X} , S,D ของ
 - 1.1 กลุ่มตัวอย่างแยกตามเพศ
 - 1.2 กลุ่มตัวอย่างแยกตามระดับโรงเรียน
2. วิเคราะห์ความแตกต่างของระดับจริยธรรมของนักเรียนในโรงเรียนระดับ จังหวัด ระดับอำเภอ และ ระดับตำบล โดยใช้ ANOVA
3. วิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างระดับจริยธรรมของนักเรียนชายและนักเรียนหญิง โดยใช้ t - test

การนำเสนอข้อมูล

เสนอผลการวิจัยโดยจัดทำเป็นรูปเล่มประกอบด้วยหัวข้อตามลำดับต่อไปนี้

- บทที่ 1 บทนำ มีรายละเอียดเกี่ยวกับที่มาของการวิจัย วัตถุประสงค์ของการวิจัย สมมติฐานของการวิจัย ขอบเขตของการวิจัย ข้อตกลงเบื้องต้น นิยามศัพท์เฉพาะ ประโยชน์ของการวิจัย
- บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
- บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย มีรายละเอียดด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การเก็บข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูล
- บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล เสนอในรูปแบบบรรยายประกอบตาราง
- บทที่ 5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย